

DE NOODWONINGEN IN PETTEN

Piet Glas

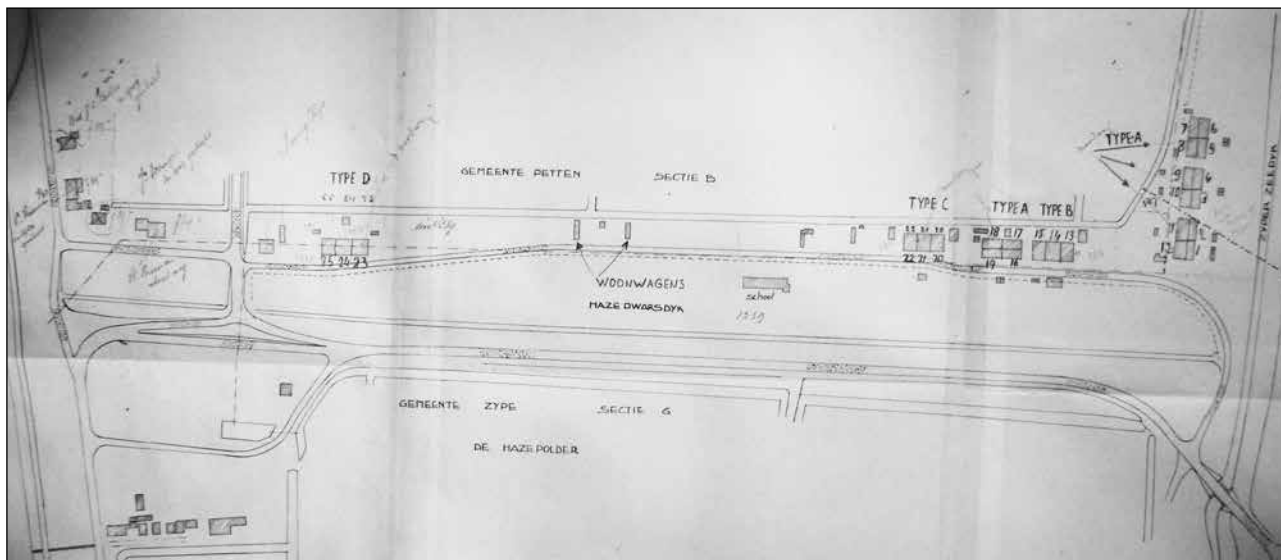
In de Tweede Wereldoorlog kwam het bevel van de Duitse bezetter dat Petten afgebroken moest worden. Op 11 augustus kregen de Pettemers en de mensen in Hazepolder het bericht dat voor 21 augustus hun huizen ontruimd moesten worden. 365 mensen moesten vertrekken. Alleen het huisje op het kerkhof mocht blijven staan. Petten lag precies in het schietveld van het kanon dat op de bunker van het Korfwater stond.

(*P.T. Klant ZHB 2004 nr 3).

Op 22 mei 1947 werd de eerste steen gelegd voor de Wederopbouw van Petten. Voordat het zo ver was, was er al heel wat gebeurd. De bewoners van Petten, die overal ondergebracht waren in kippenboeten, schuren of bij vrienden of familie, moesten zo snel mogelijk terug naar Petten. Daar waren noodwoningen voor nodig. Het spreekt vanzelf dat het niet eenvoudig was om aan noodwoningen te komen. In het hele land was er behoefte aan. Denk aan de Wieringermeer, Den Helder, Rotterdam en het hele kustgebied. Toch werden er heel wat noodwoningen gebouwd, de meesten stonden aan de Zijperdijk – Noorderhazedwardsdijk en aan de Spreeuwendijk.

De noodwoningen Zijperdijk - Noorderhazedwardsdijk

De rol van het Gemeentebestuur

De Gemeente had direct na de oorlog nog geen gemeenteraad, maar wel al een adviescommissie ter bijstand van burgemeester Breebaart.

De eerste vergadering van hun was op 9 mei 1945 en lid K. Jansma, (ook technisch ambtenaar van het Hoogheemraadschap) wees "op de wenschelijkheid om voor de inwoners van Petten zoo spoedig mogelijk ..... waarvoor wellicht noodwoningen of bestaande barakken voorlopig dienst zouden kunnen doen."

De burgemeester had nog niet zo'n haast, want verhuizen was in deze periode nog verboden. Piet Ott, ook lid van de adviescommissie, benadrukte dat er geen barakken mogen worden gesloopt voor brandhout, hetgeen illustratief is voor het tijdsbeeld.

In overleg met het gemeentebestuur van de Zijpe en met de betrokken ingenieur van de Wederopbouw in het noordelijk deel van de provincie had men de hand weten te leggen op een aantal barakken,

afkomstig van de Duitse Wehrmacht. Deze moesten gekocht worden van den beheerder van den oorlogsbuit.

Op 11 augustus werd door B & W besloten om ze te plaatsen. In dezelfde maand waren de tekeningen gemaakt door Streek Bouwbureau Noord-Holland te Haarlem. Er was discussie over de indeling en waarschijnlijk vooral over de kosten. Het bureau had het toilet geplaatst in een soort aanbouwtje. Iedere woning had een gang of een portaal en veel onnodige hoeken. Dat werkte natuurlijk kostenverhogend. Iemand met verstand van zaken en een praktisch oog bracht verbeteringen aan en uiteindelijk in oktober 1945 stond de definitieve indeling vast.

De 25 noodwoningen werden door en voor rekening van de gemeente Zijpe overeenkomstig de bepalingen van de woningwet, het woningbesluit en van het

nood-volkshuisvestingsbesluit met financiële steun van het rijk geplaatst en werden daarom ook door de Gemeente Zijpe geëxploiteerd. De gemeente kreeg hiervoor van het rijk een voorschot tegen 4% rente. Dit voorschot moest gedurende 10 jaar in de vorm van annuïteiten worden afgelost. Verder zou het rijk jaarlijks bijdragen aan het eventuele tekort van de exploitatie, te weten voor 90% van dit tekort.

In de vergadering van 20 november 1945 wordt gemeld dat men bezig is de 25 barakken te plaatsen. Op 20 december is zelfs de bouw van de noodschool in voorbereiding. Maar G. van der Sluijs meldt dat hij heeft vernomen dat het met de bouw veel te langzaam gaat. Ott sust dat *“de langzaamste aannemer inmiddels al uitgeschakeld is.”* Wat dat dan ook moge betekenen. Jansma, die natuurlijk met zijn neus er bovenop zat was genuanceerder. De bouw had te kampen met trage materiaalvoer, onvoldoende werklieden enzovoort. Het werk is nu aanbesteed (aan Muntjewerf Oudesluis) met de verwachting dat het nu wel beter zal gaan.

Op 11 maart 1946 geeft Gedeputeerde Staten goedkeuring inzake de bouw van een noodschool. Tot zo lang moesten de kinderen naar Burgervlotbrug in de doopsgezinde kerk naar school.

Onderhandelen met het Hoogheemraadschap
Het College van het Hoogheemraadschap schrijft in haar voorstel aan het bestuur op 16 september 1946: *Zooals Uwe vergadering bekend is, werd het gehele dorp Petten op last van de Duitse Wehrmacht gesloopt. Het ter plaatse wonende personeel van ons hoogheemraadschap (technisch ambtenaar, dijkbaas en timmerman) alsmede de arbeiders, werkzaam aan de Hondsbossche zeevering zijn toen op verschillende plaatsen in de gemeente Zijpe ondergebracht in tijdelijke, meest primitieve, verblijven. Aanstonds na de bevrijding zijn dan ook door ons college maatregelen beraamd om deze personen in de nabijheid van hun werk een zoo behoorlijk mogelijk onderdak te verschaffen”*

Het college van het Hoogheemraadschap had zelf drie barakken gekocht om de technische ambtenaar Klaas Jansma, de dijkbaas en de timmerman van het schap (Arie Burger) te huisvesten.

Het hoogheemraadschap kwam overeen dat zij 22 van de 25 woningen, die gedeeltelijk op grond van het hoogheemraadschap stonden, voor 10 jaar zouden reserveren voor de dijkwerkers.

Via Jansma wist het hoogheemraadschap natuurlijk dat het Rijk 90% van het exploitatietekort zou betalen. Daarmee wisten zij ook meteen wat de onderhandelingsruimte met de gemeente was. Als de overige 10% aangevuld zou worden dan was de gemeente immers uit de kosten!

Het onderhoud, voor zover dat niet voor de huurder was, zou verzorgd worden door het hoogheemraadschap, maar het zou ten laste van de gemeente komen. Verder zou het hoogheemraadschap zorgen voor het innen van de huur. Als na afloop de noodwoningen afgebroken zouden worden en er een batig saldo zou zijn, maakten zij aanspraak op een evenredig deel daarvan. In het besluit wordt aangegeven hoe dat deel berekend moest worden, namelijk evenredig aan het gemiddelde aandeel van het hoogheemraadschap in het jaarlijkse tekort op de exploitatie. Er werd ook nog aan toegevoegd dat *denzelfden maatstaf* ook gold in geval van een nadelig saldo. Het college schatte de kosten voor het hoogheemraadschap op ca. Hfl. 1000,- per jaar

Op 18 maart 1947 werd één en ander officieel vastgelegd, alleen het contract zou niet ingaan op 1 januari 1946 maar op 1 mei 1946. Het Hoogheemraadschap zou voor Hfl 1,- een deel van de benodigde grond, kadastraal bekend gemeente Zijpe, sectie G, nrs. 1117, 1338 en 1339, voor de periode dat de noodwoningen zouden staan, beschikbaar stellen. De Gemeente zou de kosten van het plaatsen en de benodigde infrastructuur voor zijn rekening nemen. Was getekend burgemeester

D. Breebaart en namens het hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier dijkgraaf Kamp en secretaris Boersma.

Financieel moest *de ingenieur* op het laatste nippertje nog een correctie aanbrenen in de geschatte exploitatie kosten. De bouw van de noodwoningen compleet met septische putten en infrastructuur bleek toch wat duurder te zijn dan aanvankelijk gedacht.

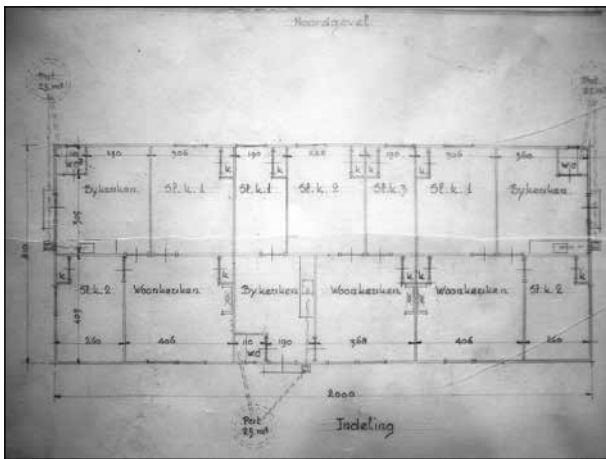
	Vergadering Dijkgraaf en Hoogheemraden 30 september 1946 investering f 120.000.-	Vergadering Dijkgraaf en Hoogheemraden 16 oktober 1946 investering f 148.000.-
Aan het Rijk te betalen: jaarlijks 10%	f. 12.000.-	f. 14.800.-
Te ontvangen huur bedraagt f. 6084.-, afgerond	f. 6.000.-	f. 6.000.-
Tekort per jaar	f. 6.000.-	f. 8.800.-
10% voor rekening hoogheemraadschap	f. 600.-	f. 900.-
Kosten onderhoud geraamd op f. 1000.-, bijdrage hoogheemraadschap 10%	f. 100.-	f. 100.-
Totaal exploitatie lasten hoogheemraadschap	f. 700.-	f. 1000.-

Het Rijk was het kennelijk niet eens met de dekking van de lening, want op 2 oktober 1946 verordonneert de minister van Openbare Werken en Wederopbouw dat de huur verhoogd moest worden. De huur van de woningen was f 4.-, de winkel f 8,- en het hoofd der school betaalde f 5,50. Natuurlijk maakte iedereen bezwaar met terugwerkende kracht van 27 à 28

weken. De minister zou aangeschreven worden. Het is niet bekend wat de verhoging was en of het bezwaar heeft geholpen. Maar veel zal het niet geweest zijn, want volgens Jenny Zwaan was de huur in de jaren '60 nog maar f 6,40. De kosten van een noodschool werden bij de opgave van geleden oorlogsschade, geraamd op f 5802,47.

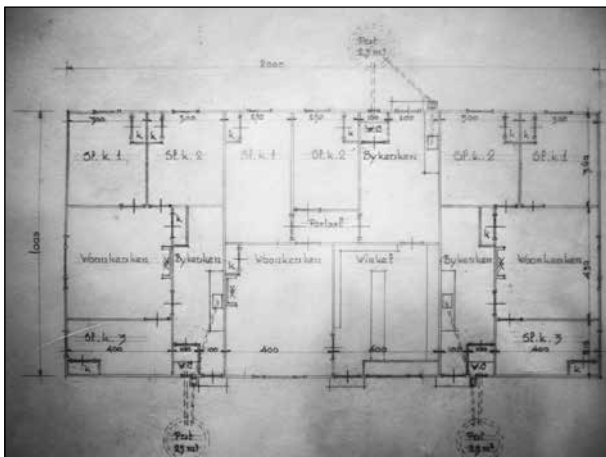

Op de voorgrond nr. 1 en 8, links nr. 9, 10 en 11, foto uit collectie van C. Kleimeer

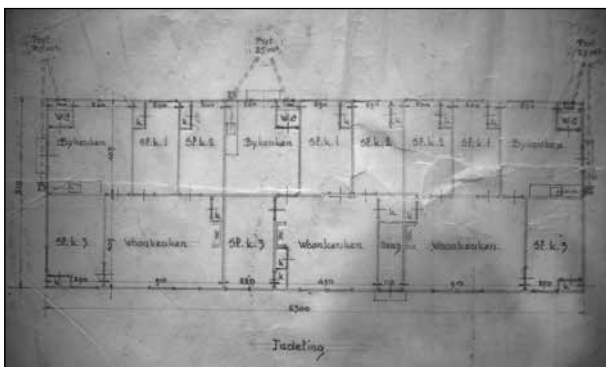
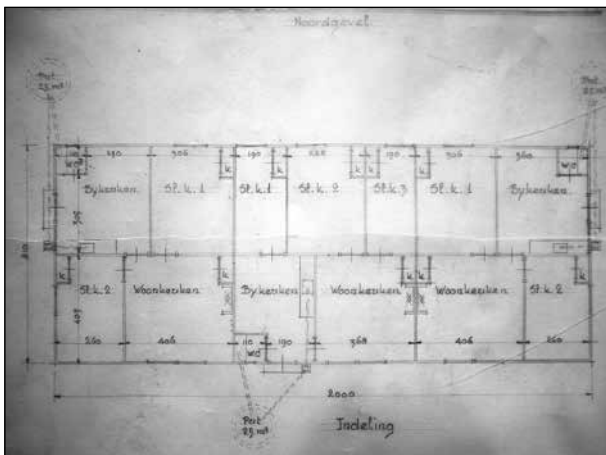

Op 25 januari 1950 werd er nog een verandering doorgevoerd. Namelijk dat de woningen in plaats van 10 jaar, voor 15 jaar gereserveerd werden voor de dijkwerkers. Daarmee werd de eindtermijn dus 1 mei 1961.

Een bouwvergunning hoefde niet aangevraagd te worden, waarschijnlijk omdat het om tijdelijke behuizing ging. De firma Muntjewerf uit Oudesluis kreeg de opdracht om de barakken neer te zetten en Jan Ploeger metselde de fundering.

Drie barakken, type A, van 10 bij 20 meter, ieder bestaande uit vier woningen werden op de Zijperdijk geplaatst (nr. 1 t/m 12). De volgende drie barakken stonden langs de Noorderhazedwardsdijk. De eerste, type B, ook 10 bij 20 meter, (nr. 13 t/m 15) bestond uit drie woningen, waarvan de middelste bestemd was als winkel van Jacob Timmerman. De tweede barak, type A, (nr. 16 t/m 19) bestond weer uit vier woningen en de derde, type C, (nr. 20 t/m 22) bestond ook uit drie woningen, de afmeting was 8,10 bij 20 meter, en er waren twee slaapkamers. Dan volgden twee woonwagens en daarna, een stukje verder op in westelijke richting, kwam nog een barak, type D, ook 8,10 breed maar 23 meter lang, deze hadden weer drie slaapkamers, (nr 23 t/m 25). Dan volgde het "huisje van Saparow."

De eerste bewoners

Huis nr	bewoond door	van	vertrokken naar	tot
1	Jan Timmerman	01-04-46	Singel 7	31-01-50
2	wed. Cornelis Snip-Glas	01-04-46	B45	11-11-46
3	Pieter Korstanje	01-04-46	Singel 4	15-11-48
4	Willem F. De Waard	01-04-46	Plein 1945 nr. 6	20-10-50
5	Jacob Vriesman (van Agie)	01-04-46	Singel 6	10-10-49
6	Johan Konhorst	01-04-46	Nevenpad 3	10-10-49
7	Willem Jongerling	01-04-46	Singel 19	27-10-50
8	Jan Glas	01-04-46	C'oog	06-09-46
9	Johannes Brouwer	01-04-46	Plein 1945 nr. 19	24-05-51
10	Jacob den Das	01-04-46	naar nummer 13	30-08-49
11	Dirk Snip	02-04-46	Singel 5	29-11-49
12	Jacob Bellis	01-04-46	Muiweg 4	24-01-48
13	Klaas van der Vlies	01-05-46	Muiweg 10	09-08-49
14	Jacob Timmerman (winkeltje)	01-05-46	Plein 1945 nr. 10	05-07-50
15	Jan Snip	01-05-46	Muiweg 6	09-08-49
16	Thijs Roozing	01-05-46	M90a (huisje Saparow)	17-06-49
17	Gerrit Hollander	01-05-46	Hondsboschestr. 5	20-01-48
18	Thibault P. Bigot	01-05-46	Plein 1945 nr. 12	05-07-50
19	Frederik Willem (Frits) Lebbe	01-05-46	Muiweg 9	02-02-50
20	Dirk van der Vlies (met gezin Herman v.d. Vlies)	01-05-46	Singel 30	12-05-52
21	Aam Schaap, inw. zijn moeder Maartje Dalenberg	01-05-46	Muiweg 13	20-10-50
22	Pieter Kramer	01-05-46	Middelweg 1	20-01-48
23	Jan Vriesman (Ketaak)	01-05-46	overleden	08-06-48
24	Jacobus P. Geensen	08-10-46	Oostend 1	01-06-50
25	Cornelis Quak	01-05-46	M90a (huisje Saparow)	22-09-51

De volgende bewoners

Huis nr	Later bewoond door (meestal) de familie
1	P. C. Telleman, A. Heneweer, A. Schager
2	G. Snip, wed. E. Rueter-Brocx,
3	G. Bouman, J. van Rijsinge, H. H. Landman
4	T. de Waard, G. Driesse, W. Godijn (ev P.J. Schouten), P. de Boer, G. Zwaan, G. van Rijsinge
5	G. Visser-Schrijver, A. van der Vlies, G. Peijnenburg, J. H. De Waal
6	D. J. Manneveld, G. Blom, P. J. Driesse
7	A. D. van Rijn (e.v. G. Ottens), G. W.R. Davies, F. Baas, O. J. Bootsma, A. Hoving
8	P. Snip, A. Schager, J. Mol, F. Kieft
9	K. E. Oosthoek, A. Klaver-Hollander, inw. A. H. Klaver, e.v. J. Geusebroek
10	J. Veenstra, J. B. Angenois, inw. A. W. Aponno, P. Pietersma, C. G. J. Van Leeuwen, D. Jager
11	C. v.d. Vlies, inw. H. v.d. Vlies + K. Wit, S. G. Hoogvorst, J. Metselaar
12	P. Schager, P. de Waard, J. Scholte, E. Kamps, J. van der Heide, G. Haster
13	J. den Das, G. M. Verschoor, A. C. De Ruiter, C. L. Dijkstra e.v. E.J. De Boer, S. Hoek, D. Bakker, J. Metselaar
14	P.J. Driesse
15	(inw. K. en G. Snip), W. J. Bakker, C. S. Bakker e.v. Fokko Kieft
16	R. Melchers, G. Stoter
17	R. Melchers, J. Overwijk, S. de Jong,
18	A. Bakker, S. Bakker (zoon)
19	C. Snip, A. Passage-Paat, C. Weij, P. van der Heide, L. Poepjes
20	A. Jonk, J. Koopman, A. Schager
21	J. Bakx, R.F.J. Schmidt, T. de Waard, C. Weij, A.s Jonk, O. J. Bootsma
22	G. Saparow, A. F. Baas, J. Baas
23	wed. J. Vriesman, W. Vriesman,(inw. Th. Verduin, e.v. D. Vriesman; H. Vriesman; D. R. Jonker), G. Bisschop, M. Pegman
24	J. W. de Leeuw, C. Snip, G. Blom
25	P. Roozing, H. Knol

Het schooltje

De school bestond uit twee lokalen links en rechts van het centrale halletje. Het was min of meer uitgegraven in de dijk, want de school stond aan de zuidkant van de weg op de Hazedwardsdijk. Net zoals het magazijn van de winkel en de vele boetjes die de bewoners hadden neergezet. Ook was het een mooie plek voor de waslijnen. De plaggen die overgebleven waren bij het uitgraven voor de school, waren keurig opgestapeld naast de school. Omdat jongens nu eenmaal hutten willen bouwen, was de link snel gelegd en sleepten ze de plaggen naar de plek waar de hut moest komen. Tot natuurlijk meester Geensen in de buurt kwam, dan was het feest over. Zijn bijnaam was niet voor niets “de bok.”

De kinderen die geboren zijn in 1945 hebben de eerste klas hier nog meegemaakt. Cor Engelbracht (1943) herinnert zich dat hij de eerste drie jaar hier op school zat. Hij woonde toen al in de Muiweg, het deel dat het eerst gebouwd werd. Hij moest dus lopen uit het nieuwe dorp naar de Hazepolder, over een kronkelpad op de Zijperdijk, waar Jan Haster onderweg eens met fietsje en al te water raakte. De nieuwe school was al in ca. 1951 in gebruik genomen. In de wederopbouwvergadering van 21-04-1953 merkt meester Geensen op dat de oude noodschool die nu leeg staat, gebruikt wordt door sommige jongelui, waarover de bewoners van het dorp hun verontwaardiging uiten. De voorzitter meldt dat de school verkocht is, maar in juni staat hij er nog. Pas in september 1953 is de Gemeente Zierikzee geïnteresseerd en heeft waarschijnlijk het gebouwtje overgenomen.

Het café

Bij een nooddorp hoort natuurlijk ook een café. Richting de Hondsbossche, na het huisje van Saporow, stonden nog enkele particuliere noodwoningen. De eerste was van Hendrik Vriesman, die zijn strandtent had weten te redden en deze tegen zijn huis had aangezet. Deze is pas na 1950 gesloopt, toen het hotel-restaurant-café “het Wapen van Petten,” ontworpen door de vermaarde architect prof. ir. Cornelis Wegener Sleeswijk (1909-1961).

De strenge winter 1946-1947 en de hete zomer 1947

De 25 noodwoningen langs de Zijperdijk en de Noorderhazedwardsdijk waren nauwelijks klaar of de eerste ontberingen braken aan. De strengste winter van de eeuw brak aan. Veel van de eerste bewoners herinneren zich nog dat ze door de hoge sneeuw naar de school moesten lopen. De woningen waren niet warm te stoken.

Om brandstof te halen moest je naar het kolenhok, vaak in de schuur aan de andere kant van de weg. Jaap den Das en Joh Brouwer moesten altijd sneeuw ruimen, maar op een gegeven moment moest Joh Brouwer er mee stoppen omdat hij sneeuwblind was.

De zomer van 1947 was zo heet dat de teer in de naden van het dak smolt en langs de wanden naar beneden droop. Daar ontleende het nooddorp zijn naam Teerdorp aan. Op de heetste dagen stonden er in het schooltje steeds emmers water klaar om de vloeren nat te houden.

In de zestiger jaren was men de hitte en het smeltende teer al weer vergeten en zei men: “Hai weunt in de brakken.”

Doorgangswoningen.

Vanaf 1947 werden woningen in Petten gebouwd. Eerst het rondje Middeweg,-noordzijde, Hondsboschestraat en Muiweg-noordzijde. Direct gevolgd door de winkels van Timmerman (kruidenier), Bigot (melkboer) en Beerse (bakker). Dat betekende dat de noodwoningen vrijkwamen voor nieuwe bewoners. In eerste instantie waren dat de pasgetrouwde jonge stellen, die voor de baby-boom zouden gaan zorgen. Ook

verhuisden gezinnen van de type C-barakken naar de type A-barakken, omdat die drie slaapkamers hadden. Tussen 1950 en 1952 kwamen 80.000 Indische-Nederlanders, die vanwege de onafhankelijkheidsverklaring van het voormalig Nederlands-Indië hun land moesten verlaten. Indische families in Petten waren de familie Rueter, van Rijsinge, Davies, Angenois, Aponno, Schmidt en Passage. Ook de familie Ottens was uit Indië gekomen.

Weer later dienden de woningen voornamelijk voor gezinnen die in aanmerking kwamen voor goedkope woningen. Pas in de jaren zestig, toen de sociale woningbouw in de Zijpe op gang kwam verhuisden de laatste bewoners naar Oudesluis, 't Zand, St. Maartensvlotbrug en Burgerbrug. In 1964 verhuisden 16 gezinnen naar de G.v.d. Sluijsstraat in Sint Maartensvlotbrug en 3 gezinnen naar de Pater de Witstraat in 't Zand. Pas in oktober 1967 vertrokken de laatste 3 gezinnen naar het Zwanenplein in Burgerbrug.

De vader van Karin Bloemen

Annie Kooij-Snip vertelt: "Ik zat in de jaren vijftig op een naaiopleiding en had mijn atelier in een

schuurtje beneden aan de (Zijper)dijk. Tijdens de opleiding mocht ik met een vriendin praktijk opdoen bij Jan Krijgsman in St. Maartensbrug. We kregen beiden de opdracht om een broek te naaien. Toen we klaar waren bleek de ene broek voor Jan Krijgsman te zijn en de andere voor Jan Bloemen, de vader van Karin. Jan Bloemen had bij mij op school gezeten en kwam op zijn racefiets regelmatig een "bakkie doen" in de barakken."

Toeristen in de barakken

Jenny Zwaan vertelt: "Begin jaren zestig kon ik na mijn scheiding wel wat geld gebruiken. Ik besloot te gaan verhuuren. Zelf ging ik in een schuurtje wonen en mijn woning werd verhuurd. Toen de Duitse mevrouw aankwam begon ze spontaan te huilen. De buurt was ondertussen aan het verpauperen en het zag er niet echt uit als een vakantiepark. Goede raad was duur en een alternatief ook, dus de familie nam toch maar haar intrek in de woning. Bij het vertrek stond de vrouw weer met tranen in de ogen. Ze had nog nooit zo'n mooie en gezellige vakantie gehad!"

Woonwagens

Volgens de woningkaarten van de voormalige Gemeente Zijpe waren er drie woonwagens. Deze werden bewoond door: Eigenaardig is dat de familie Engelbracht niet als bewoner genoemd staat, terwijl de zoon C. Engelbracht zich weet te herinneren dat zij in de westelijke gewoond hebben, voordat zij naar de Muiweg 3 zijn verhuisd. Een ander vreemd punt is dat men zich slechts twee woonwagens kan herinneren en dat er drie genoemd worden op de woningkaarten.

De woonwagens waren oorspronkelijk directieketen van de firma Daalder, die vooral veel kustonderhoud deed aan de kust tussen Petten en Den Helder. Piet Glas en Neeltje Klomp woonden in de oostelijke en de familie van der Vlies woonden in de westelijke. Toen de familie Glas naar het dorp (Singel nr. 3) verhuisden, kwam de woonwagen vrij en vroeg de schoonzuster (Tine Blom-Weij) van de zoon van de familie Glas of zij de woonwagen mocht huren. Tine was net getrouwd met Bert Blom uit Schoorl. Na enig gebakkelei met Daalder mochten ze de wagen huren, het probleem was echter dat het jonge echtpaar Blom op de proefboerderij "de Schothorst" te Hoogland bij Amersfoort wilde gaan wonen. De familie Blom trommelde familie op om te helpen. Een paard met een driewieler kar werd voor de woonwagen gespannen en voert ging het eerst naar Schoorldam. Daar werd overnacht en in de middag 11 november was het zover. Op naar het station van Alkmaar. Onderweg werd

	Bewoner	van	Vertrokken naar	de dato
Woonwagen 22a Oostelijke	Pieter Glas	01-06-46	Singel 3	22-11-48
Woonwagen 22 midden?	Aris van der Vlies	01-06-46	Middelweg 10	03-05-49
Woonwagen 22a Westelijke	Cornelis van der Vlies	17-05-46	Middenweg 7	04-05-49
	Cornelis Snip (Kees)	11-05-49	naar nummer 19	25-01-50

Woonwagen familie Blom.

het gezelschap tegengehouden door de politie en kreeg het een bekeuring vanwege het ontbreken van goede verlichting, die nodig was omdat het al vroeg donker was. Even later liep de ijzeren band van een van de houten wielen, zodat ze hobbelen in Alkmaar aankwamen.

In Alkmaar werd het gevaarte op de trein geladen en werd er gemeten met een mal of de lading niet te hoog was. Dat was wel het geval, maar de dienstdoende technicus zei dat het een oude mal was en dat het wel mee zou vallen. Tegen de avond vertrok de trein met het jonge echtpaar Blom in de woonwagen gratis mee. De kinderen liepen in de Zaanstreek al langs de deur met hun lampionnen

vanwege Sint Maarten. Op station Watergraafsmeer moest er gerangeerd worden. Dat was andere koek dan keurig rechtuit rijden. Door het gebots en gestoot hobbelde de wagen over de blokken, die er voor zorgden dat de wagen vast stond. Veel gepraat om de wagen en op een gegeven moment, tot grote verbazing van de technici, ook in de wagen. De zaak werd weer vast gesjort en de trein ging door naar Amersfoort.

Daar werd de wagen afgeladen en met een tractor van de Schothorst naar zijn bestemming gebracht.

Meerdere noodwoningen in Petten.

Ook het Hoogheemraadschap had twee noodwoningen voor Petten begaan. Een voor de

Afbeelding De woonwagen onderweg naar station Alkmaar en Bert en Tine op de locatie in Hoogland, foto coll. P. Blom

technisch ambtenaar (Klaas Jansma) en een voor de timmerman (Arie Burger). De barak van Jansma is later voor de eerste huisvesting van “de Dijk te Kijk” gebruikt. Arie Burger, die de twee noodwoningen op moest plaatsen ging zelf in het woninkje wonen dat bij de Willibrordus Stichting te Heiloo vandaan kwam en later bekend stond als het huisje van Saparow. (*P.T. Klant ZHB 2003 nr 3).

Uiterst westelijk aan de Noorderhazedwardsdijk stond van oktober 1945 tot september 1949 een noodwoning van Jan Schager, daarnaast het woonhuis van Hendrik Vriesman, inclusief het eerder genoemde café in de bewaard gebleven strandtent. Later woonde vrouw Keppel in het huisje. Daar weer oostelijk van het huisje van Saparow. Het is overigens een vraag hoe het mogelijk was dat het huisje van Keppel de oorlog overleefd heeft, terwijl alle andere huizen aan de Noorderhazedwardsdijk afgebroken moesten worden.

Verder heeft er nog een woonwagen gestaan (1960-1961) aan de Hondsboschestraat. De bewoner was J.C. Koenis.

Boven op de Pettemer Zeewering, waar nu de loods van de Reddingsmaatschappij staat, stond ook nog korte tijd een tijdelijke woning. Op de foto is het hek van Camping Corfwater te zien en het weggetje dat pas op de camping gelegd was. De foto is vanuit het oosten genomen. Op de achtergrond is de bunker van de camping te zien.

Deze woning is in 1965/1966 geplaatst en kwam van een werk aan het Noordzeekanaal ter hoogte van Zaandam. Daar werd de woning bewoond door Piet Boon en zijn vrouw. Tenslotte stonden er nog tijdelijke woningen aan de Spreuwendijk.

Noodwoningen op Vianen (aan de Spreuwendijk)

Langs de Spreuwendijk was van oudsher een buurtje dat om onduidelijke redenen van oudsher Vianen werd genoemd. Hier werden ook diverse noodwoningen gebouwd. De drie stuks door Kuiper & Leeuwenkamp hebben er tot 1969 gestaan en werden afgebroken omdat de Pettemer Zeewering verhoogd moest worden.

Dat de Pettemer Zeewering te laag was bleek wel in 1953:

Jan Geensen vertelt: “Midden in de beruchte februarinacht werd er op het raam gebonkt. Kantonmier Louw de Waard, met woeste snor en baard en een grote zuidwester op, was in het schimmige licht te zien, “buurman kom er maar uit, het water komt” brulde hij met zijn monotone stemgeluid. Jan en Lies schrokken zich een rotje, niet zozeer om het water dan wel om het woeste hoofd van de boodschapper.”

Heidi Tromp-Ridderbos herinnert zich de nacht ook nog heel goed, de barakken stonden op bielzen en het water dat over de dijk kwam, klotste onder de woning. Mijn vader, Jannus Ridderbos, (bijgenaamd

De woning van Jan en Elly Kuiper op de Pettemer Zeewering, foto coll. A. Kossen

Noodwoningen op Vianen, foto coll. A. Kossen

Willy Wortel vanwege zijn vernuftige uitvindingen, zijn zoon werd derhalve Lampje genoemd, naar het hulpje van Willy Wortel), had drie vrachtwagens om de keten heen gezet en vervolgens met touwen over de daken de keten verankerd aan de vrachtwagens.

Bovenstaande foto is in de winter 1968-1969 gemaakt en maakt deel uit van een fotoreportage waarin de oude situatie van de Pettemer Zeewering is vastgelegd. Vanwege het jargon van de aannemerij werden deze geen barakken genoemd maar keten, omdat dit soort keten meestal op bouwlocaties werden geplaatst. Deze werden bewoond door werknemers van de firma. Van links naar rechts eerst het huis van de kantonnier Louw de Waard, later Stein. Dan boven op het duin een gebouwtje van de Reddingsmaatschappij. Vervolgens de woning van de familie J. Geensen, (woonden daar van 1952 tot 1955) daarna bewoond door mevrouw Boon, de moeder van Piet Boon. Dan een zomerwoning van Stein. Vooraan staat de woning waarin eerst het gezin van P.J. Brugman, later de familie R. Liefhebber. Daarachter de woning van familie J. Ridderbos, zij woonden daar van 1947 tot 1956), later bewoond door de familie J. Geusebroek en ook nog heel kort, voordat de woningen gesloopt werden, door de familie van der Mei.

Daarachter een particuliere noodwoning van Jan Timmerman, later toen die naar Speeuwendijk nr.1 verhuisde, werd deze woning bewoond door mevrouw Raat-v.d. Welle. Als laatste staat reeds de directieket ten behoeve van het verhogen van de Pettemer Zeewering. Naast deze keet stond tijdens de verhoging nog een wagen waar de familie Crombeen tijdelijk inwoonde. Tussen de woningen van Liefhebber en Geusebroek stond de timmerwerkplaats. Rein Liefhebber leverde vanuit deze werkplaats illegaal stroom naar de familie de Haan (schoonouders van Kees Kuiper) die daar op de camping stond. Toen was de stroomvoorziening voor kampeerplaatsen nog ongebruikelijk.

Ook de agrariër Jan Breed (nr. 2a) plaatste een noodwoning op de Spreeuwendijk, ongeveer ter hoogte van de eerste tankval. Deze noodwoning stond voor de oorlog naast zijn huis. Toen Petten afgebroken moest worden, heeft hij de woning verplaatst naar de Ruigeweg in de Zijpe. Na de oorlog woonden achtereenvolgens Jan Breed, Klaas Breed, Jan Glas en Cornelis Hoveling in de woning.

Op de plek van Spreeuwendijk nr. 1, waar nu de familie Roersma woont, stond nog een noodwoning waarin Jaap Rijs woonde. Deze woning verdween toen Jan Timmerman het huidige huis met bruggetje ging bouwen.

In 1945 vroeg Arie Bellis een bouwvergunning aan voor een noodwoning en café aan de Spreeuwendijk. Niemand kan zich herinneren dat dit ook daadwerkelijk gebouwd is. In 1956 werd de bouwvergunning van zijn definitieve café "de Branding" pas geregistreerd.

Met dank aan: Jenny Zwaan, Annie Kooij-Snip, Janny van Maarschalkerweerd-den Das, Roel Brocx, Cor Engelbracht, Inge Liefhebber en familie, John de Waard en familie, Wim Bouwes, Dora Saparow-Bakker, Maarten Vriendjes, Riet van der Vlies, Mary Beek-van der Vlies, Conny Kleimeer, Jan en Lies Geensen, Heidi Tromp-Ridderbos.

Geraadpleegde bronnen:

RAA- Archief van de gemeente Zijpe, 1939-1989, inv. nr. 8, 410, 414, 416, 1228, 1338, 1656, 1657, 1682, 1793
 RAA- Woningkaarten gemeente Zijpe, ca.1940-ca.1983, inv. nr. 1 t/m 18, doos 8
 RAA- Archief Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier inv. nr. 494
 Archief Zijper Museum, plattegronden van de noodwoningen